

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A polgári házasság behozatala és az 1868. LIII. t.-cz. eltörlése. — Theol. akadémiánk kibővítése. (Minimus) — Szerény javaslat. (Binder Jenő) — Irodalom. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat. — Hirdetés.

A polgári házasság behozatala és az 1868. LIII. t.-cz. eltörlése.

„Én a protestáns zsinatok elengedhetlen kötelességének tartom, hogy az elkeresztelési kérdésben állást foglaljanak. Elengedhetlen kötelességnek különösen most, midőn ez a kérdés oly fordulatot vett, hogy az állami kormány minket ebben az ügyben cserben hagyni készül. A miniszterelnök ugyanis székfoglaló beszédében megmondta, hogy a kötelező polg. házasság behozatala fejében mintegy ellenértékül az 1868. 53. t.-cz. eltörlését szándékozik a kormány javaslatba hozni.

Iszonyú tévedés az a szabadelvű kormánypárt protestáns vezérferfiától, hogy a kötelező polgári házasságot a vallási békét biztosító *sexus sequitur* *sexum* elve *compensatio*ja gyanánt fogadták el, hogy ezen elvet a polgári házasság behozatala esetében feladni hajlandók. Ezen tévedéssel szemben a prot. zsinatoknak kettős kötelessége állást foglalni és a mondott elv feladása ellen protestálni.

Hát mi nekünk protestánsoknak a polgári házasság? Hiszen a polgári házasság magában véve még nem is szabadelvű intézmény. Minden a részletektől függ, ezekre nézve pedig a szabad elhatározás jogát magának a korona fentartotta. No hát a francia jezsuita, de Bonald, midőn 1816-ban a felbonthatatlansági dogmát a polg. házasságba belevitte, bebizonyította azt, hogy a polg. házasság intézménye szépen megfér a tridenti zsinat szabályaival. De hát feltéve, hogy a polg. házasság nálunk a katolikus dogma megtörésével szabadelvű irányban fog megvalósíthatni, nekünk protestánsoknak a mi szabad hitelveink és szabadságaink mellett erre szükségünk nincs. Csinálhatunk mi magunknak házassági törvényt olyan jót, a melyet az állami törvény nem csinál, törvény-székeinket pedig megalkotta a zsinat, csak eléjük kell utasítani a házassági pereket. A polg. házasságra nem nekünk, hanem csakis a katolikusoknak

van szükségük, ezekre nézve áldás a polg. házasság. Ezeket szabadítja fel a katolikus dogma bilincsei alól, ezekre nézve teszi lehetségessé, hogy nem kénytelenek hitet cserélni, ha valamely balsors folytán részökre az ég a földön pokollá változott. A polg. házasság tehát nekünk protestánsoknak nem *concessio*, nem kedvezmény. Mi a mi papjaink házasságkötésével meg vagyunk elégedve, azok nem csinálnak nekünk galibát a házasságkötésnél, nem gyakorolnak reánk lelkiismereti kényszert, nem állítanak fel akadályokat ember és ember között. Nálunk a polgári házasság behozatala legfeljebb azt a praktikus eredményt fogja előidézni, hogy papjaink az esketési stóla-jövedelem nagy részétől el fognak esni és ez az egy dolog bizony nem indokolja, hogy mi a polg. házasság behozatala iránt valami nagyon lelkesüljünk.

Mi protestánsok tehát a polg. házasságot nem a magunk érdekében, nem azért, mert ez reánk nézve valami kedvezmény, követeljük, hanem azért, mert mint a magyar állam polgárai belátjuk azt, hogy a házassági ügy egyöntetű rendezése csak ezen az uton lehetséges és mert az állami jogrend és jogbiztonság követelményeinek saját specialis protestáns érdekeinket alárendeljük.

Ez a való tényállás. Mi a polg. házasság behozatalával nem csak hogy nem nyerünk semmit, hanem jogainkból áldozunk. Miféle észszerűtlenség az tehát a polg. házasság behozatala fejében egy oly sarkalatos törvényről lemondani, a mely protestánsoknak védelmül szolgál a katolikus klerus túlkapásai ellen, a melyet apáink hosszú küzdelmek árán szereztek meg? Hisz ez Ésau története a tál lencséről!

A „*sexus sequitur sexum*“ elvének feladatát a szülők elhatározási szabadságának szükségével akarják indokolni. Az ultramontán törekvések a szabadság és szabadelvűség elvére appellálnak. Caveant consules! Furcsán nézünk ki akkor, ha Róma a szabadság és szabadelvűség alatt akar tőlünk valamit kicsikarni.

Az a kérdés, hogy a vegyes házasságban élő

szülők gyermekei mely vallásban neveltessenek, nem nyer szabadelvű irányban megoldást, ha az elhatározás jogát a szülőkre bizzuk. Köszönöm én az oly szabadságot, mikor katolika vallású nőmhöz szabadon járhat be a katolikus plébános és ördöggel, pokollal és tisztító tűzzel ijesztgeti, ha engem gyermekeim vallása kérdésében lábaimról le nem vesz; köszönöm az olyan szabad elhatározást, mikor a protestáns férj, hogy papok áskálódásai, asszonyi könnyek és zaklatásoktól szabaduljon, beleegyezik abba, hogy gyermekei katolikusok legyenek.

És azt a törvényt, mely ezt a zaklatást, ezt a lélekfogdosást tiltja, akarják odaadni a polg. házasságért, állítólag azért, mert ez a törvényt feleslegessé teszi. Azt mondják, a polg. házasság törvénye kivieszi a házasságot a papok hatalma alól, tehát azután nem fog kelleni tőlük félni.

Botor tévedés! A felvilágosodott ember most sem enged a papok befolyásának, midőn a házasság az ő hatalmukban van, a vakhitű pedig, különösen a vallásos érzülettől inkább áthatott nők akkor is a papokra fognak hallgatni, ha a polg. házasságkötés be lesz hozva. A vallási béke pedig épúgy fog megzavartatni a lélekfogdosások által mint most.

Azt indítványozom tehát, hogy a zsinat mondja ki, miszerint az 1868. 53. t.-cz. fenntartásához minden körülmények között feltétlenül ragaszkodik és annak revisiója ellen oly irányban, hogy a vallási békét biztosító „sexus sequitur sexum“ elve feladásék, tiltakozik, s hogy a kötelező polg. házasságot — bár annak behozatalát különben kívánatosnak tartja — nem tekinti oly vívmánynak, mely ezen törvény eltörlésének compensatioja gyanánt elfogadható lenne.“

Az ág. hitv. evang. egyház zsinati vegyes bizottságának 1892. évi november 24-én tartott ülésében elmondta e beszédet dr. Sztehlo Kornél, bizottsági tag.

Theol. akadémiánk kibővítése.

A pozsonyi theol. akadémia fenállásának 10. évfordulóján tartott igazgatói megnyitó-beszédben ki van mondva a postulat: „szükségszerű az, hogy akadémiánk — theol. facultássá váljék, — hogy akadémiánkon egy prot. tanárképzőnek is legalább alapjait megvessük.“ S az akadémiai igazgatónak e követelmény megvalósulásához fizött reményét éleszti a zsinati törvényeknek ígérete, mely az akadémiának a facultási jelleget biztosítja s kilátásba helyezi a philosophiai facultás, nevezetesen a tanárképző felállítását. Minden bizonynyal kívánatos volna, hogy papjaink egyszersmind végzett tanárok s tanáraink egyszersmind végzett theologusok is legyenek. Azt az intézményt, mely ezt lehetővé tenné, nemcsak egyházunkra, hanem a theologusok és tanár-növendékek jövő nemzedékére nézve is nagy áldásnak tartom. Az eszme már engemet is többször foglalkoztatott s mindannyiszor csudálkozva vettem fel

magamban a kérdést, hogy az illető intéző körök s egyháznagyok miért nem teszik e dolgot komoly megfontolás tárgyává? De az én gondolataim messze eltértek a megnyitó beszédben fejtegetett eszmétől. Hogy az egyetemes egyház tanárképzőt állítson fel, erre nem gondoltam soha! De nem is tenné azt helyesen. Mig egyházunknak gondot ad a megélhetés; mig vannak gyülekezeteink, melyeket szegénységük megsemmisítéssel fenyeget; mig a ma létező tanintézetek tanárainak gondtalan megélhetése biztosítva nincs: addig ne vállaljunk magunkra oly új terhet, melyet a legégetőbb szükség nem követel. Sokkal nagyobb veszély fenyeget bennünket ama kisdéd, szegény gyülekezetekben, hol az egyesnek oly drágán kell megfizetnie a vallás nyújtotta szellemi tápot; vagy ama elhanyagolt diasporákban, hol az egyházegyetem — anyagi erő hiányában — egyáltalán nem gondoskodik a hiveknek vallási ellátásáról, — mint a tanügy terén, hol a panasz egyedül abban áll, hogy tanáraink az állam által, tehát nem egyházas szellemben képeztetnek ki. A kiket a pusztában a farkasok ragadnak el tőlünk azokat nem nevezhetjük soha többé magunkénak; iskoláink növendékeinél a vallásos szellem ápolására van alkalma a vallástanárnak!

De talán van a kérdésnek más megoldási alakja is, mint philosophiai facultás illetőleg tanárképző felállítása által? Hát ha azt a theologiai akadémiát tenné át egyházunk a fővárosba, hol az egyetemen a philosophiai facultás már meg van, s ez által alkalmat nyújtana a theologusoknak, hogy magukat valamely tanári szakra — s a philosophusoknak, hogy magukat a lelkészi pályára is előkészítsék, — nem volna-e a kívánt cél teljesen elérve? Szerény véleményem szerint jobban és teljesebben mint az óhajtott tanárképző felállítása által! Budapestre tenném át az akadémiát s nemcsak megengedném a theologusoknak a phil. facultás látogatását, hanem azt egyenesen kötelességükké tenném s a lelkészi hivatalra való választhatóság feltételeként megkövetelném, hogy az illető legalább két évig tanári hivatalt viseljen. Így van ez az erdélyi szász egyházban s a gyakorlat azt mutatja, hogy nagyon helyesen.

S ebből talán még anyagi haszon is származnék az akadémiára, a mennyiben a philosophiai tanszék nélkülözhető volna; de bizonynyal annál több szellemi haszon a kikerült növendékekre s az egyházra egyiránt. A növendékekre hasznos volna ez az intézkedés, mert a midőn kikerülnének, két pálya állna nyitva előttük s a végzett theologusnak nem kellene 40 frt fizetés mellett káplánkodnia éveken; az egyházra szinte meg volna annak áldásos következménye, a mennyiben annak gyülekezeteiben nemcsak egyoldalú theol. képzettséggel bíró lelkészek működnének, hanem nagyobb általános műveltségű férfiak, kik a reál- vagy humanistikus tudományok megismerésével is gazdagítván szellemük tárházát, sokkal elevebb érdeklődést tanúsítanának a szellemvilág fejlődése iránt, s a kik négy-öt évet töltvén egy nagy városban, hol pezsg az élet, mozgalom

mozgalmat idéz elő, — nem esnének oly könnyen hatalmába annak a veszedelmes földturásnak vagy még veszélyesebb semmittevésnek, melyek mindegyike oly sok áldozatot követel különösen falusi lelkészeink közül.

De én még más tekintetben is szeretném kibővíteni a theol. akadémiát. — Nevezetesen, nem érném be azzal, hogy egy tudománycsoportot csak egy tanerő adjon elő. Hadd nyiljék tér nemes versenyre a tanárookra nézve is! Ha az a tanár tudja, hogy az intézet minden növendéke csak őt hallgathatja, az csak bénítja ambícióját, mely őt tárgyának minél tökéletesebb kifejtésére ösztönözn.

Ugy de ha nincs egyházunknak pénze a tanárképző felállítására, honnan veszi az anyagi áldozatot ezen költséges átalakításhoz? Kérdezi talán a nyájas olvasó. Hát az egyházkerületek által fentartott többi főiskolák tőkéiből! Miért van a magyarhoni ág. h. ev. egyháznak három theologiai intézete, holott a theologusok száma alig vagy éppen nem haladja meg a százat?! Miért tart fenn ág. h. ev. egyházkerület jogakadémiát, holott az arra fordított anyagi áldozat árán egyházi érdekeinket egy arasznyival sem viszi előbbre?! A theol. intézetek vezérei különben is folyton egységes tanterv kidolgozásán fáradoznak. Az volna a legegységesebb tanterv, ha egyesítenék mind a hármat egy, a fővárosban létesítendő theol. akadémiában! A növendékek elférnének egy intézetben bátran; sőt nagyon jó hatással volna az előadó tanárookra a hallgatók nagyobb száma. A jogakadémia különben is segítségre szorul, támogatást kér az egyetemes gyűléstől; oszlattassék fel s vagyona s jövedelme adassék a theol. akadémiának.

És hogy mindez megtörténjék, hogy az eszme megvalósuljon, ahoz nem kell más, minthogy a kerületek ezen intézmény szükségességét elismerve tudjanak nagylelkűen lemondani azon vagyonnak kezelési jogáról, melynek eddig is csak sáfárai voltak s ha még ekkor is hiány mutatkoznék, tegye meg az egyetemes egyház is a tőle telhetőt. *Minimus.*

Szerény javaslat.

Nem hiszem, hogy ujat mondok azzal, a mit elmondani száándékozom, mind a mellett szükségesnek tartom a talán már többször megvitatott ügy újból való szőnyegre hozását, ha mindjárt csak azon okból is, hogy nálamnál hivatottabb személyiségek hozzászóljanak és a megpendített eszmét megvalósításához közelebb hozzák.

Beszélni kívánok arról, hogy mint lehetne Magyarország négy kerületének ág. hitv. ev. papi nyugdíjintézetét olyan helyzetbe hozni, hogy az elaggott és munkaképtelen lelkészek valamint azoknak özvegyei- és gyermekeiről valóban gondoskodhasson, és nekik ne csak alamizsnát uyujtson, melyre

rállik a német szójárás: Zum Leben zu wenig, zum Sterben zu viel.

Tudjuk, hogy az evang. lelkészek sorsáról csakis a lelkészek gondoskodnak ez ideig, — hogy az ő megtakarított filléreiből létesültek a kerületi valamint az esperességi nyugdíjintézetek; de hogy a gyülekezetek (melyeknek szolgálatában a lelkészek életerejüket feláldozzák) is hozzájárulnának a nyugdíjintézeti tőkének gyarapításához, arról mitsem tudunk. Igaz, vannak egyes gazdagabb gyülekezetek, melyek nagy alapítványok segítségével lelkészeikről gondoskodnak még akkor is, mikor azok már munkaképtelenek lettek, de a legtöbb gyülekezet lelkészét minden segítség és kárpótlás nélkül hagyja és azon veszélynek teszi ki, hogy öreg korában nélkülözések közt nézzen a megváltó halál elébe, mely őt ugyan megszabadítja a gondoktól, de családját még nagyobb nyomorba sodorja.

Pedig gyülekezete részéről méltán és joggal elvárhatná minden lelkész, hogy gondoskodjék jövőjéről.

Hallom az ellenvetést: „hja gyülekezeteink nagyobbbrszét oly szegények, hogy arra képtelenek.“ Igaz, hogy szegények és azt sem kívánhatja senki, hogy a munkaképtelen lelkész javára utódjának fizetése megnyirbáltassék és hogy így ketten szenvedjenek szükségset. — De a bajt talán másképp is lehetne orvosolni.

Mikor az állam minden felekezetre és minden egyes gyülekezetre kötelezőleg kimondotta, hogy minden tanítója tartozik évi 12 forintot fizetni a a tanítói nyugdíjintézetbe, hiába lett volna minden ellenszegülés, az állam behajtotta volna a kirótt adót. És a gyülekezetek belenyugodtak és fizetik az ujjab adót, mintha örök időktől fogva fizették volna. A tanítói nyugdíjintézet pedig hihetetlen módon gyarapodott, úgy hogy az állam mai napság sokkal jobban nyugdíjazhatja a tanítókat, mint a mi nyugdíjintézeteink a lelkészeket.

Kérdem már most, mely gyülekezet oly szegény, hogy papja után ne fizethessen ép annyit (vagy többet is) mint tanítója után. — Szegény gyülekezet lelkésze vagyok, de tudom, hogy méltányosnak találná ő is, hogy rólam is gondoskodjék, mint gondoskodik tanítójáról.

Hát nem lehetne-e most kötelezőleg kimondani, hogy minden gyülekezet, mely rendszer lelkészt tart, fizessen az esperességi vagy kerületi nyugdíjintézetbe egy bizonyos összeget minden évben? Hogy oly gyülekezet, mely több tanítóval bír, többet fizessen e lelkésze után vagy csak annyit, mint az, melynek csak egy tanítója van, vagy a lelkészek száma szerint változzon-e a megadóztatás — azt nem akarom feszegetni. Részletekbe nem bocsátkozom, mert az az azon bizottságnak teendői közé tartoznék, mely hivatva volna ezen ujjab törvényt szövegezni. Én megelégszem azzal, hogy rámutatok azon anomáliára, hogy a lelkészek mennyivel kevésbbé részesülnek gondozásban és támogatásban gyülekezeteik részéről mint a tanítók.

A zólyomi esperesség előértekezletén szóba hozott már ezen ügy, de a közgyűlésen megfeledeztek róla, legalább a jegyzőkönyvben nincs szó arról, hogy tárgyalatott volna. Vegyük fel az összes esperességek ezen eszmét tárgyalásaik közé és vitassák együtt az azon kérdést is, vajjon nem volna-e célszerű a négy kerület nyugdíjintézeteit egy nagy egyetemes nyugdíjintézetté alakítani, melyből a magyarhoni ev. lelkészek nyugdíjaikat huznák.

Tudom, hogy ha majdan a lelkészek nem lesznek kénytelenek aggkoruknak aggodalommal elébe nézni, magától elesik azon panasz is, hogy oly kevesen jelentkeznek a lelkészi pályára.

Binder Jenő.

IRODALOM.

Végszó Censorhoz.

E b. lapok 44. számában azon felvilágosítással szolgál Censor úr, hogy ama bírálatot az Énekgyűjtemény „felett“ főesperese felhívására követte el. Hát ez enyhíti némileg a dolgot, de azért a bírálatot alaposná nem teszi. Sőt mivel a lapban hihetőleg a javát közölte, a homályban maradt rész annál gyarlóbb lehet.

Tudomásul veszem továbbá Censor úr azon engedményét, hogy az „irodalmi szokás“ szerint a szerzők és fordítók mégis megnevezhetők: csupán a gyengébb énekek mellől kellett volna a neveket elhagyni. Ezen elv vezérelte bizonyosan Censor urat is abban, hogy gyenge bírálatok alatt magát tulajdon nevének meg nem nevezte. Különben ha úgy van, hogy bírálatok a bíráló bizottság elé kerül: akkor lesz szerencsénk hozzá; s ha találnak bírálatokban megszívlelni valót is, azt megszívleljük, a mi pedig csak — czafrang, azt — semmibe sem vesszük.

Meglehet, hogy a bíráló bizottságnak alkalma lesz arról is meggyőződni, hogy Censor úr ivott-e a „mén-rugta“ forrásból, s ekkor örülni fog velem együtt: csak azt sajnálnók, ha Arkádiában született volna; mert ekkor alkalmasint a „zahhegyezés“ és „borsóhányás“ nemes mesteriségében is gyakorolja magát, a mint az stilusa tót zamatából is kiérezhető.

Végül Censor úr ama bizonyos kaptafát felénk akarja fordítani. Legyen szives megemlékezni, hogy az a bizonyos „sutor“ sem énekszerző, sem énekgyűjtő nem vala, hanem Zeuxisnek kritikusa; a ki előbb a képre szakértő megjegyzést tett, de mikor látta, hogy rá is hallgatnak, elragadtatta magát, s azt mondta, hogy az egész nem ér semmit.

Az alapos kritikát igen szívesen fogadjuk; de mikor azt tapasztaljuk, hogy valaki az ügy iránt ellenséges álláspontot foglal el: akkor nem csoda, ha a wartburgi tintatartó is eszünkbe jut.

Több méltánylat a buzgó igyekezet, a fáradozás és munkásság iránt, s a szent ügynek minden oldalról való felkarolása ez az, a mire bizvást számítottunk! Ha Censor úr is ezen álláspontra helyezkedik: akkor megértjük egymást. Isten velünk!*)

Gaál Mihály.

BELFÖLD.

Adatok „a pozsonyi evang. lyceumi tanárok nyugdíjintézetének“ 50 éves fennállásához. (Folytatás.) A kegyelet kedves kötelességét teljesítem, midőn nyugdíjintézetünk félé százados jubileumán a hálás emlékezet koszoruját teszem az intézet jóltevői részére! Eme hálánk első sorban a boldog emlékü alapítókakat illeti. Már mindnyájan nyugosznak, de hálás köszönetünk számon fogja tartani, a meddig lyceumunk létezik! Szintoly hálásan emlékszem meg e helyről nemes patronusunkról, a pozsonyi evang. Egyházközségről, mely a nyugdíjintézet számára tanulói illeték- és perzselypénzszedését megengedve, évenként tetemes összeggel gyarapította intézeti vagyonunkat, de egyáltalában az intézet célját mindenkor a legnemesebben előmozdítani segédkezett. A hála el nem hervadható koszoruját teszem le egyáltalában az intézet minden jóltevőinek emlékeztére. Hisz az ezek által ajándékozott összeg, mely maig 9869 frt 43 krt tesz ki (1858-ig 2685 frt 44 kr., 1858-tól maig 7183 frt 99 kr.), lényegesen gyarapította vagyonunkat!

Az intézetnek kezdeményezőjét, első administratorát s egyuttal első jóltevőjét, Kovács-Martiny Gábor, már ismerjük. Gyöngéd gondolkodása átszállott nejeére, szül. Zechmeister Rosinára is. Kovács-Martiny 1845. július 19-én halt meg; neje nyolcz nap mulva, július 27-én, végrendeletet csinál s 30 nap után (aug. 18.) férjét követi a sírba. Az érintett végrendeletben sub Nr. 4 lit. d. hagyományozott „dem durch die hiesigen evang. HH. Professoren gegründeten Professoren-Wittwenfond 500 fl., welches Legat aber erst nach dem Absterben der einzigen Tochter der Frau Legatarin, ausgezahlt werden soll.“ S a nemes párnak Julia nevű leánya szülei jótékony érzelmét betetőzi! A szülők halála után nyugdíjjogosult. Ő azonban az ez ügyben nála járó Schröer administrator és Schimko tagtárs előtt ki nyilatkoztatta: „dass sie im Sinne ihres verewigten Vaters zu handeln glaube, wenn sie auf diese Pension Verzicht leiste.“ Valóban e család a lyceum történetében fényes és maradandó emléket biztosított magának! Az intézetnek egyik kiváló jóltevője az ötvenes években megyeri Gombos Józsa urhölgy, ki háromszorra 1716 pengő forintot hagyományozott s kinek a leltárban levő egyik hagyományozó okmánya a legmeghatóbb érzelmekre vall az akkor még szerény alapú intézetünk iránt. Az 1850-ben elhalt Palkovics György, lyceumi tanár, végrendeletileg 100 frtot hagyományozott, Kötttrisch János szintén, Mihály Mihály 91 frt 45 krt, Laucsek András 73 frt 36 krt, Szláby Károly 100 frtot, Andrae Mihály 500 frtot, dr. Gotthardt Károly 125 frtot, Mayer Mihály 200 frtot, báró Nyáry Béláné 80 frtot. Nem hallgathatom el boldogult Jeszenszky Józsefet, ki bár a kiméletlenségig kemény tudott lenni a tanárral szemben, nyugdíjintézetünk egyik legmelegebb barátja volt s azt 199 frtnyi adományával is bebizonyította. Az egyik hagyomány kellemtelenségekkel járt. Ez a Weisz László féle 500 frtos hagyomány. Be lett ugyan Schreiber Keresztély, egyházi gondnoknak szolgáltatta, ki is mutattatott

*) Ezzel a vita be van fejezve. Szerk.

az 1856-ki egyházi programban, de Schreiber azt sok más pénzzel elsikkasztotta. Schreiber csődtömegéből nyugdíjintézetünknek csak 13 frt 36 kr. jutott, fia pedig, ki felszólított a hagyomány kifizetésére s így legalább hárita el atyáról a szándékos sikkasztás gyanuját — még csak nem is felelt. 1870-ben azonban a helybeli Convent a nyugdíjintézet kérelmére kárpótolta azt négy 100—100 frtnyi részletben s a negyedik részletet 1874-ben tette le is fizette. Erre aztán az intézet, noha kára kamatnak kamatjával még mindig érzékenynek volt mondható, további igényeiről lemondott. Egyébként a Weisz László-féle hagyomány okozta kellemetlenségekkel szemben, melyeket Prohászka élénken vázol az első számú főkönyvben, annál lelkesebb örömet okozhatott az intézet tagjai között az a hír, hogy nemes Pisser András 1000 frtot hagyományozott. A dunánineni kerületi gyűlés 20 éven át (1866—1886) tartozott nyugdíjintézetünk jöltevői közé s ezen idő alatt házassági fölmentvényekből 834 frt 44 krt juttatott intézetünknek. Az első pozsonyi takarékpénztár 18 éven át (1873—1890) 1575 forinttal gyarapította alaptőkénket, segélyét 1891 óta azon tanári nyugdíjalap gyarapítására fordítja, melyet nemes Egyházunk kezel. A városi repraesentantia az úgynevezett Schreiber-féle alappól 14 év alatt (1873-tól) 1690 frtot ajándékozott. El nem hallgathatom itt azon tényt, hogy midőn boldogult Széberényi Lajos, magyar-tót lelkész, intézeti taggá lett, saját elhatározásából a perzsely-pénn szedését a magyar-tót templomra is kiterjesztette. Főlemlítem azt, hogy Nagyságos dr. Samarjay Károly úr, a pozsonyi egyház jelenlegi felügyelője, a Boxdrucker-Haziska-féle peres ügyben minden ügyvédi díjáról lemondott, s főlemlítem végre jelenlegi ügyészünk, tekintetes Lányi Gyula ügyvéd úr azon nyilatkozatát, melyszerint ő nyugdíjintézetünktől soha díjat nem vesz! Ma már csak egy jöltevőnk van, az első pozsonyi temetkezési egyesület, mely 1873 óta évenként juttatja 10 forintnyi segélyét intézetünk pénztárába.

Elődeinknek halás érzületéről tanuskodó határozata 1853-ból, t. i. oly könyvnek készítettése, melyben a befolyó adományok és ajándékok a jöltevők neveivel megörökítenek, lehetővé tette, hogy jöltevőink mindegyikét ismerjük. Hadd olvassam fel neveiket félszázados ünnepélyünkön. Megérdemlik: Kovács-Martiny Gábor és neje, valamint leánya, megyeri Gombos Józsa urhölgy, Palkovics György, Köttrisch János, Mihály Mihály, Csaplovics Lőrincz, Laucsek András, Weisz László, nemes Pisser András, Szláby Károly, Andrae Mihály, Dunánineni kerületi gyűlés, Pozsony városának képviselő testülete, a pozsonyi első és második takarékpénztár, Wigand Mórincz, a pozsonyi első temetkezési egyesület, adonyi Lehoczky Julianna, Wrchovszky Alajos, Bendl Gottfried és neje Terézia, Hamaliár Károly, Jeszenszky József, Stauber Mihály és neje Terézia, dr. Gotthardt Károly, Osztroluczky Géza, Mayer Mihály, Szandtner Rudolf örökei, Török József, báró Nyáry Béláné, Ebner Gusztáv lelkész, Schütz József és neje Julia

Feigenbrügel Keresztély, két ismeretlen kisasszony, Lichner Pál, Trsztyénszky Ferencz esperes; Csécsetka Sámuel, Sváby Kálmán és Hais Konrád, mely utóbbi három egy-egy temető-imaház részvényt ajándékoztak. Azt hiszem, valamennyi tisztelt tagtárs úr véleményével találkozom, midőn felszólítom, hogy jöltevőink iránt érzett halás kegyeletünket felállással fejezzük ki!

Még csak egy dolog van hátra. Ugyanis kötelességemnek tartom e helyen röviden aziránt referálni, hogy a nyugdíjintézet 50 éves fenállása alatt miképen teljesítette feladatát? E tekintetben intézetünk a legszigorúbb kritikát kiállja. Vörösbonalként húzódik végig az intézet 50 éves múltján azon nemes törekvés: nyugdíjasainak sorsát lehetőleg javítani, segélyrészletüket folyton és folyton emelni, szóval jövőjüket mindenképen biztosítani. Alapszabályaink egyik másikát idézve, elég élesen látható az. Így 16. §. II. 2. pontja: ha valamely intézeti tag hivatalától ideiglenesen felfüggesztetik, vagy egészen elmozdítatik s akár az egyik, akár a másik esetben hivatala minden javadalmait elveszti, akkor neje vagy gyermekei igényt tarthatnak a szabályszerű nyugdíjra. Vagy pedig: ha valamely nőtlen vagy özvegy tagja az intézetnek balesetek következtében, nem saját elhatározásánál fogva veszti el hivatalát, akkor az netáni újra alkalmaztatásáig igényt vagy másféle ellátásig igényt tarthat a szabályszerű nyugdíjra. Sőt végre „oly árvák, kik magok testök gyarlósága vagy elméjük gyöngegsége miatt életszükségeiteket megkeresni nem képesek és azonkívül szegények is, nagy szükség esetében és saját kérelmökre 24-dik évök betöltése után is élvezhetnek a közgyűlés által évről évre meghatározandó kegydíjat.“ Valóban, alapszabályaink egyik másik pontja hiányos lehet, de a legnemesebb intentio segélyezői iránt soha meg nem tagadható. Nyugdíjasaink előnyére vétetett fel alapszabályaink közé „az évi jövedelem hováfordításáról“ című fejezetben azon szakasz, mely azt mondja, hogy az 1853 óta befolyt és külön könyvelt adományok 6% kamatai, mihelyt az ezret elérték, szintén a nyugdíjasok között osztassanak ki. Az első 1000-es 1868-ban telt be, a 2-dik 1873-ban, a 3-dik 1879-ben, a 4-dik 1880-ban, az 5-dik 1882-ben, a 6-dik 1884-ben, a 7-dik 1890-ben. A 8-dik ezresre még csak 183 frt 99 kr. van, soká fog tehát tartani, míg az teljes lesz, hisz a legislegtöbb adományozó megvonta tőlünk segélyét.

Harmath pénztárosunk indítványára az 1887. okt. 15-ki közgyűlés nyugdíjasaink évi quotáját 20—20 frttal emelte. Eme 20 forintot Bothár Dániel collegánk nyugdíjaztatásakor 1891. január 18-án egyhangulag oly összegre határoztuk emelni, hogy minden nyugdíjasunknak legalább évi 400 frtja legyen. Ezen fontos határozatig ugyanis a nyugdíj nem volt egyenlő, — nagysága a nyugdíjasok számától függött. A legkisebb nyugdíj 110 forint volt, 1859/60-ban 115 frt 50 kr., 1869/70-ben 146 frt 24 kr., 1879/80-ban 170 frt, 1889/90-ben 321 frt 40 kr. Jelenleg, a mint említém, 400 frt. Legkevesebb nyugdíjasunk 1865 óta egyszerre 4 volt, legtöbb 10, jelenleg 6 van.

(Folytatása következik.)

A soproni felső ev. Egyházmegyéből. (Folyt.) A soproni felső ev. egyházmegyének egyik méltó büszkeségét képezi a virágzó iskolaügy, mi egyuttal a szellemi téren való előrehaladásunk mellett is teszen szép bizonyosságot. Az utolsó 20 év alatt ugyanis esperességünk valamennyi anya- és leánygyülekezetében épült a kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő, teljesen felszerelt új iskola s ezen szám szerint 16 iskolaépület értéke meghaladja a 100,000 forintot. Ezen 13 evang. községben levő 16 iskolaépületben 17 tanterem létezik, melyekben jelenleg 16 okleveles rendes tanító végzi a tanítást, míg a bánfalvai leánygyülekezet esperességi gyűlési határozat által kényszerítve van, jövő évi január hó 1-ig második (tehát esperességünkben a 17-ik) rendes tanító választására. Ezen határozat hozatalára az esperességi gyűlést azon körülmény kényszerítette, hogy Bánfalván eddig egyetlen tanító volt kénytelen naponkénti 8 órában közel 200 gyermeket oktatni, ki e szerint a követelményeknek a legjobb akarat mellett sem tehetett teljes mértékben eleget. Hozhatta pedig esperességi gyűlésünk ezen határozatot annál könnyebben, mivel nevezett leánygyülekezetnek már 5 éve fenálló emeletes új iskolaépületében egy második rendes tanító számára épült gyönyörű lakás és tágas tanterem üresen készen áll és mivel a bánfalvai leánygyülekezet egyáltalán nem olyan szegény, hogy egy kis jó akarat mellett második rendes tanítót is el nem tarthatna. Iskoláinkat különben évenként átlag 1500 tanköteles gyermek látogatja s az iskolalátogatás s a feltüntetett eredmény az egy Balfot (s az előbb említett oknál fogva Bánfalvát is) kivéve, mindenütt jó, sőt kitűnő. A magyar nyelv sikeres tanításában különösen Ágfalva, Medgyes és Harka iskolái tüntetnek fel elismerésre méltó szép eredményt. Az új iskolaépületek hosszú díszes láncolatát Medgyes község fejezte be, hol a második új iskola felszentelése f. é. szeptember 18-án volt, miről annak idején e becses lapba tudósítást írni már volt szerencsém. Hogy az iskolaügy esperességünkben ily szép virágzásnak örvend, azért az elismerés első sorban és kiváltképpen a buzgó esperességi elnökséget és Renner Henrik fáradhatlan körlelkészét illeti!

Egy nagyfontosságú kérdés foglalkoztatja jelenleg egyházmegyénket, mely ha Isten áldásában részesül és termékeny talajra talál valamennyi lelkész szívében, hivatva lesz egyházi életünk újjászületéséhez és a nagyrészt eltűnt régi hitbuzgóság visszaállításához nagy mértékben hozzájárulni. Ez a gyermekistentiszteletek kérdése! Gyülekezeteinkben ugyanis már régóta szokásban van a gyermekistentiszteletek tartása, de ugyanazért már régóta nyílt annak belátására is alkalom, hogy az, eddigi alakjában, a hozzá fűzött remények és várakozásoknak meg nem felelt. Tartásuk ideje a szentháromság utáni vasárnapok délutáni óráiba esett s lefolyásuk az volt, hogy egy chorál eléneklése után a nagyobb gyermekkel a káté valamely szakasza felett catechisatio tartott, mire a kisebb gyermekek az evangeliumot vagy egy bibliai mondatot vagy egy énekverset mondtak fel s az egésztest imádság és ének fejezte be. Hogy a gyermekistentisztelet ezen módja, egyhangú, unalmas, tartalmát tekintve nagyon elvont s a változatosság és élénkség után vagyódó gyermekkedélynek éppen azért idegen és meg nem

felelő volt, azt mindenki könnyen beláthatja. A gyermekek csak kényszerből jöttek a templomba s nem tekintették azt egyébnak mint iskolának, hol leckéiket fel kellett mondani s ha nem tudták talán, pironogatásban is részesültek, minek aztán az lett az eredménye, hogy ha felnövekedvén a kényszer reájok nézve megszűnt, sokan teljesen elhanyagolták a templom látogatását. Pedig a gyermekistentiszteletek célja — csekély véleményem szerint — ellenkezőleg éppen az, hogy az Istenházát a gyermekek előtt oly kedves helylyé tegyék, hová egész életükön át mindig örömmel kívánkozzanak!

Hogy az említett bajon segíteni kell, azt egyházmegyénk valamennyi lelkésze már régen érezte s ezen szükségérzet kifolyása volt, hogy a f. é. június hó 29-én Sopronban tartott esperességi lelkészi értekezleten Ntű. Löw Fülöp locsmándi lelkész úr — ki a mult nyáron fél évig tartó hosszabb tanulmány utat tett volt Németországban — ott gyűjtött tapasztalatai alapján egy kitűnő „Főistentiszteletünk liturgiái eleméről“ című dolgozatot olvasott fel. Ezen dolgozat végén szerző azon következtetésre jutott, hogy főistentiszteletünknek, a nálunk erősebb kalvinismus káros befolyása következtében túlságosan megcsontított liturgiáját okvetlenül gazdagabbá s változatosabbá kell tennünk, de mivel ez többféle nehézségbe ütköznék, előbb gyermekistentiszteleteinket kell német és angolországi minta szerint átalakítanunk. Ezen átalakítással kettős célt érünk el. Egy az, hogy magát a gyermekistentiszteletet szebbé s a kicsinyek előtt kedvesebbé tennők, a másik pedig az, hogy mivel az így átalakított gyermekistentiszteletnél szokásos liturgia, a főistentiszteletnél is bevezetendő liturgiának elemeit csaknem teljesen magában foglalja, az, ha a mostani gyermekek felnőnek, szintén könnyen át lesz alakítható! A lelkészi értekezlet ezen indítványt nagy lelkesedés között egyhangulag a magáévá tette s a f. é. július hó 13-án Petőfalván tartott egyházmegyei gyűlés is örvendetes tudomásul vette!

Hogy miben áll ezen gyermekistentisztelet lényege, azt legközelebb egy külön cikkben szándékozom Ntű. Szerkesztő Úr szíves engedelmevel e becses lapban ismertetni; itt és most csak annyit jegyzek meg, hogy a liturgia s az ének különösen nagy szerepet játszik benne, s hogy az esperességünk több gyülekezetében már is be lett vezetve s hogy úgy a gyermekek mint a felnőtteknél is mindenütt osztatlan tetszésre talált.

Az első gyülekezet, hol bevezettetett, természetesen Locsmánd volt s alulírott — bár németországi s különösen berlini tartózkodása alatt elégszer volt alkalom ily gyermekistentiszteleteken részt vehetni — mégis, hogy a falusi gyülekezetekben okvetlen szükséges némely átalakítással megismerkedjék, október 2-án személyesen átsétált volt a tőlünk jó távol eső Locsmándra, hol nemcsak a szükséges átalakítást személyesen láthatta, hanem a feltüntetett eredményről is közvetlenül meggyőződhetett. És ezen eredmény épenséggel bámulatos! A gyermekek arca csak úgy sugárzik örömtől s boldogságtól a szebbnél szebb és a gyermekkedélynek megfelelő tartalmú vallásos szövegnek népdalok dallamában való éneklésekor (geistliche Volkslieder) s a templomot zsúfolásig megtöltő szülők is örülnek és énekelnek boldog gyermekeik-

kel együtt — és magok is boldogok! Valóban, ha ezen Angol- és Németországban, de azontul is az egész protestáns külföldön meghonosult (s már Budapesten sem ismeretlen) kedves gyermekistentisztelet minálunk is általánosan elterjedne, és pedig nemcsak a német, hanem alkalmas átdolgozás mellett a magyar és tótnyelvű gyülekezetekben is: úgy az áldás, mely belőle egyházunkra a jövőben szükségképen bekövetkezne — mérhetetlen volna! Mert örök igazság az, hogy akié a gyermekek, azé a jövő; már pedig ezen kedves és szép istentiszteletek által — ez megingathatlan meggyőződés — a gyermekek szívét teljesen megnyerjük és örökre magunkhoz csatoljuk! — Ágfalván, esperességünk ezen legnagyobb gyülekezetében ma, október 30.-án, mint a reformáció emlékünnepén lett az a hívek nagy érdeklődése mellett, 200 gyermek jelenlétében bevezetve. Vajha olyan reformáló hatással lenne ezen fontos tett gyülekezeteinkre, mint Luther 95 tétele 375 esztendő előtt az egész világra! — —

Végezetül még ezidei esperességi gyűlésünk két fontos és érdekes végzését akarnám felemlíteni. Az első a templomi ülőhelyek elárverezésére vonatkozik. Esperességünkben ugyanis szokásban van a templomi ülő helyeket árverezés útján eladni. Az így elnyert ülőhelyeket a szülők halála után a legidősebb fiú illetve leánygyermek bizonyos összegért magához válthatja. Így minden család kegyelettel őrizhet a templomban egy olyan helyet, melyen már ősei is ültek! Egy ilyen ülőhely birtokosa már 13 éve Bécsben lakik s mivel az egyház költségeihez onnan nem járul s nem is hihető, hogy Ágfalvára még visszatér valaha, s mivel sok helyben lakó fizető egyháztagnak sincsen megváltott helye a templomban: a presbyterium ezen ülőhelyet is elárverezte. Értesült erről ama bécsi lakos és megfellebbezte az ügyet az esperességi gyűléshez. A közgyűlés a presbyterium eljárását helybenhagyta, miáltal azon elv lett elismerve, hogy aki a gyülekezet terheit nem viseli, az a templomban ülőhelyet sem bírhat. Utóvégre is az ágfalvai templom az ágfalvaiak és nem a bécsiek számára épült. Csekély nézetem szerint azonban még helyesebben határozott volna az esperességi gyűlés akkor, ha az ülőhelyek elárvereztetését teljesen eltiltotta volna: ne tegyük a mi Atyánk házáat „kalmárságnak házává“ (János 2, 16.).

A másik végzés pedig, melyet felemlíteni akarok, a lelkészi értekezlet azon panaszára vonatkozik, hogy esperességünkben több tanító az iskolai bizonyítványok kiadásánál magát „iskolavezetőnek“ (Schulleiter) írja alá, az iskolabizonyítványokat a lelkész tudta s ellenjegyzése nélkül állítja ki, sőt saját, hivatalos pecséttel is bír. — Az esperességi gyűlés a lelkészi értekezlet ezen panaszát megütközéssel veszi tudomásul és elrendeli: hogy az esperességünk iskoláiban működő tanító urak, az illető gyülekezeti lelkésznek mint iskolavezetőnek, a bizonyítványnak törvényes érvényt egyedül biztosító ellenjegyzése nélkül, iskolai bizonyítványt többé ki ne állítsanak, — — — s hogy mindazok, kik egy külön „iskolai hivatalos pecsét“ birtokában vannak, azt az illető lelkészi hivatalnak haladéktalanul szolgáltatassák ki. Az

eredményről a jövő évi esperességi gyűlésen jelentés teendő.

Ezek volnának azon említésre méltó fontosabb események, melyek az utóbbi időben esperességünkben előadták magokat s melyek közül egyik-másik talán megérdemli, hogy egyházmegyénk szűk határain túl is ismeretessé legyen. Így különösen a gyermek istentiszteletek általános bevezetésének elrendelését illetőleg méltán vehetne tőlünk példát minden más esperesség s az áldás mi belőle összegyűlő egyházunkra folya, — mérhetetlen lenne!

Ágfalván 1892, a reformáció ünnepén:

Solcz Ödön.

VEGYESEK.

— A Gusztáv Adolf-egylet köréből, nevezetesen annak elnökségétől vett értesítés szerint Dr. Frickét, a nevezett egyletnek jubilált elnökét Lípese városa díszpolgárának választotta. Az elnök szobrára gyűlt összeg fölöslegét 10,000 márkát, a Gusztáv Adolf-egylet rendelkezésére bocsátotta az emlékünnepélyt rendező bizottság. A közszereztetományra pályázó egyházak közül írásbeli szavazatok alapján Buer 73, Heinrichsfelde-Königshuld 57, Neustadt 43 szavazatot nyertek, minek következtében a győzelmes gyülekezet 17,536 márkát 57 fillért, a két vesztő gyülekezet mindegyike pedig 6733 márka 88 fillért kap. Számvizsgáló-bizottsági tagokká megválasztottak: Frieling, Girbardt és Swiderski. A jövő évi közgyűlés helyévé 167 szavazattal 6 ellenében ujjolag Bréma jelöltetett ki.

— Nagy-Szelezsény (Barsvm.). Zsinatunk munkálkodásának első nagyobb szerű eredménye valószínűleg a nagy-szelezsényi ev. egyházban jelentkezett. Bár még a zsinat határozatai törvényerővel nem bírnak, a szelezsényi egyház már most szabályozóul vette annak több intézkedését. Az elnökség nov. 27-re egyházi gyűlést hívott egybe, a helyi viszonyok tekintetbe vételével A.-Maróthra, melyen a hívek szép számmal jelentek meg. Egyedüli tárgya az egyház anyagi viszonyainak rendezése és ezzel együtt a lelkész és tanító javadalmazásának megállapítása és rendezése volt, a már egy előbbi gyűlésen kiküldött bizottság munkálata alapján. Ezen munkálat a lelkésznek fizetését 1896. jan. 1-ig 600 frtban, 1896. jan. 1-től a zsinat határozata értelmében 800 frtban, a tanító fizetését az országos törvény értelmében 300 frtban javasolta megállapítani; mindkettőnél a minimumon túl terjeszkedni a fizetésképes egyháztagok csekély száma tiltotta; megjegyzendő, hogy így is a javaslat mindkettőnél a jelen állapottal szemben fizetésjavítást foglal magában. Javasolja ezen munkálat, hogy úgy ezen fizetések, mint az egyéb egyházi kiadások fedezetéül, egyházi adóképen a hívek egyenes államadója után 15% szavaztassék meg, és pedig a zsinati munkálatok 252. §. szellemében úgy, hogy a IV. oszt. kereseti adó kétszeresen számíttassék, egyebekben pedig a zsinati munkálatok ide vágó szabályozása még ennek törvényerőre emelkedése előtt irányadóul elfogadtassék. A közgyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy a lelkész javadalma már

1893. jan. 1-től 800 frtban állapíttassék meg, a tanító fizetésére nézve a javaslat elfogadtatott; egyházi adóul pedig 20% szavaztatott meg minden egyenes állami adó után oly módon, mint a bizottság javasolta. Valóban lélekemelő volt látni a minden oldalról mutaközoző áldozatkésziséget, melyet a hívek egyházuk iránt tanusítottak. Méltán köszönet illeti meg őket nemcsak a szelezsényi egyház-közönség, de az egész egyház részéről, legfőbb köszönet illeti meg pedig az előzőleg kiküldött bizottság előadóját, a szelezsényi egyház és barsi esperesség buzgó jegyzőjét Bodó János urat, ki fáradságot és költséget nem kímélve lehetővé tette, hogy a közgyűlés elé minden tekintetben alapos munkát terjesztessék, mely a hívek áldozatkésziségét felkeltette. Reméljük, hogy egyházi munkálkodásában nem fog lankadni és a szép kezdetet, melynek létrehozásában oly tevékeny volt, azt további fentartásában és fejlesztésében is támogatni fogja. Mindenek felett bizunk a Kegyelem Atyjában, hogy ha elkezdette a jót, azt be is végzi.

— **Néhai Dr. Hunfalvy Pál** volt iskolai felügyelőnek a pesti ág. hitv. ev. egyház emléktáblát szentelt, mely emléktábla leleplezési ünnepélye f. 1892. decz. 8. d. e 10 órakor a budapesti ág. hitv. ev. gymnasium dísztermében fog végbemenni következő programmal: 1. Ének. „Erős várunk.“ Előadja a gymnásiumi dalárda. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Dr. Králik Lajos, iskolai felügyelő. 3. Emlékbeszéd néhai Dr. Hunfalvy Pál felett. Tartja Böhm Károly, gymnásiumi igazgató. 4. Zár-ének: „Hymnus.“ Előadja a gymnásiumi dalárda.

— **Hálaünnep.** A magyarhoni ág. hitv. ev. egyetemes egyház theologiai akadémiaja és a pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum 1892. évi november 30.-án d. e. 11. órakor a könyvtári teremben a két tanintézet jótéveinek emlékére hálaünnepet rendezett következő műsorozattal: 1. „Ima“ Glucktól, éneklí a lyceumi daleygesület, Frühwirth Samu karmester vezetése mellett. 2. „Emlékbeszéd“ Rajter János theologustól, előadja a szerző. 3. „Aggastyán és ifju hálaszava“ Dingha Sándor theologustól, előadja a szerző. 4. „Ratkőczy Skaricza Gábor emlékezete,“ írta és előadja Zimmermann János VIII. o. tanuló. 5. „Emlékezés a jótéveőkről“ Petrovics Pál theologustól, előadja a szerző. 6. „Az Ur az én pástorum“ (XXIII. zsolt.) Klein H. B.-tól, éneklí a lyceumi daleygesület, Frühwirth Samu karmester vezetése mellett.

— **Lelkészi állomás betöltése** iránt intézkedik a békési ev. főesperes. A betöltendő állomás Tót-Bánhegyes, hol nt. Kutlik János lelkésztársunk nyugalomba vonulni készül és oldalához segédlelkészt keres, a ki utódlási joggal lesz a gyülekezet által megválasztva. A próbák még ez ősszel, illetőleg téli vasárnapokon tartatnak s ezek végeztével a lelkész választás.

— „A mi hitünk cselédeinek nincs immár szüksége!?“ Az evang. egyházunkban minden felé ismert és áldott jótékonyaságú özvegy Kvacsa Jánosné a szarvasi róm. kath. iskola szegény sorsu, de szorgalmas tanulóinak segélyezésére 500 frt aza z: öt száz forintos alapítványt tett. Hány szegény evangélikus eklézsiát ragadna ki inségéből egy ilyen adomány! Dehát azok megszokták már az inséget s nem zúgólnak azért, hogy a gazdagnak a szerensége is gazdag.*)

c — **Szélháosság.** Lapunk 48. számának „Vegyes“

*) Kiki szabad a magáéval s őrizkedjünk az Urnak Máté ev. 20, 15-ben kifejezett megrovásától. Szerk.

rovatában megjelent figyelmeztetés, sajnos, több helyre későn érkezett. Így nevezetesen turóczy testvéreinket már korábban látogatta meg a figyelmeztetésben megjelent iparlovag Vitális Gábor név és losonczy tanár czim alatt. A segélyre kész hitrokonoktól ez utóbbi czímen kicsalt Mossócson 5 frt 40 krt, Pribócson 10 frtot, Szent-Mártonban 5 frtot. Eperjesi tanár czímen Szucsányban 10 frtot és egy plaidet „kölcönzött“! Félhető, hogy az illetőnek biztos fellépése még többeket is levet a lábáról. Igen kívánatos volna, hogy hitrokonaink figyelmeztetése érdekében az ilyen jó mákvirágokról idejekorán értesíttessünk.

— **Megjelent** és szerkesztőségünkhez beküldetett: I. d. Buchholtz György és kora 1643—1724. Irta Weber Samu, külön lenyomat a Prot. Szemléből. Budapest 1892. Ára 30 kr. — Szorgalmas testvérünknek és kivált a Szepesség története szakavatott buvárának e jeles monographiáját testvéreinknek melegen ajánljuk.

— **Tanügyi monographia.** Érdekes és hasznos munkának kiadására vállalkozott a sepsi-szentgyörgyi Jókai-nyomda, a midőn előfizetési felhívást bocsát közzé a Berecz Gyula igazgató által írt „Háromszék vármegye Népoktatási Intézeteinek Története“ című tanügytörténeti munkára. Épen ily monographicus munkákban legszegényebb hazai tanügyi irodalmunk, melynek Berecz Gyula egyik buzgó művelője. Fehértemplom város tanügyének története című munkája 1882-ben jelent meg és igen kedvező fogadtatásra talált. A mintegy 20 nyomtatott ivre terjedő munka nagy szorgalommal gyűjtött adatok alapján ismerteti Háromszék vármegyének, e specialis székely vármegyének kultúr-törekvéseit és szükségleteit. Előfizetési ára 1 frt 50 kr. Bolti ára 2 frt. Jelentkezni lehet a Jókai nyomdánál Sepsi-Szentgyörgyön, a munka ára azonban csak annak megjelenése után küldendő be. Ajánljuk a tanügyi körök figyelmébe.

PÁLYÁZAT.

Alulírott maga mellett egy segédlelkészt kíván alkalmazni, szállás, ellátás, 120 frt évi fizetéssel s remélhető 20—40 frt mellékjövedelemmel. Szükséges a tót nyelvben való jártasság is, e nélkül csak akkor választatik más pályázó, ha tót nyelven szónokolni képes éppen nem jelentkezik. Jelentkezési határidő deczember 25.

Losoncz, 1892. november 23.

Margócsy József,
losonczy ev. lelkész.

HIRDETÉS.

Richter Fr.

lipcsei könyvkiadásában megjelent

LUDIG EMÁNUEL

kukméri evang. lelkész német költeményeinek második kiadása.
A gyűjtemény 300 lapra terjed.

Ára füzve 1 frt. 80 kr., díszkötésben 2 frt. 40 kr.